

Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering bij het decreet over het statuut duaal leren

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs en Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport op 6 juni 2016

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 16 juni 2016 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep duaal leren en commissie Leren en Werken op 7 juni 2016 onder voorzitterschap van Sonja Buts

Dossierbeheerder(s): Koen Stassen

1 Situering

Op woensdag 1 juni 2016 werd het decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen aangenomen door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. In dat decreet worden er een aantal bevoegdheden aan de Vlaamse Regering gegeven:

- de uitwerking van beroepsprocedures inzake erkenning van ondernemingen en de beëindiging van de overeenkomst op verzoek van de leerling of de onderneming;
- het bepalen van de berekeningswijze en de hoogte van de leervergoeding;
- mogelijke aanvullende voorwaarden m.b.t. de erkenningscriteria of kwaliteitsvoorwaarden van de onderneming en/of mentor;
- het vastleggen van de modelovereenkomst voor de stageovereenkomst en de overeenkomst van de alternerende opleiding;
- de goedkeuring van het huishoudelijk reglement van de Vlaamse Regering.

Deze bevoegdheden werden verder uitgewerkt in een ontwerp van besluit dat voor een eerste keer werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 juni 2016.

2 Algemene bedenkingen bij dit uitvoeringsbesluit

De Vlor vindt het positief dat hij om advies wordt gevraagd over dit ontwerpbesluit. Er worden een aantal aangelegenheden geregeld die erg bepalend zijn voor de aantrekkelijkheid en kwaliteit van duaal leren. Daarom dringt de raad, in lijn met zijn advies over het statuut duaal leren, er op aan om ook in de toekomst advies te kunnen geven in geval van wijzigingen aan het besluit.¹

De Vlor is ook tevreden dat met dit uitvoeringsbesluit de onduidelijkheid stopt voor de leerlingen van de huidige systemen van leren en werken. Omdat de voorbereidingen voor de opstart van het schooljaar 2016-2017 al volop bezig zijn, vindt de raad het belangrijk dat er onmiddellijk wordt ingezet op een duidelijke communicatie naar alle betrokkenen: leerlingen, ouders, leerkrachten, scholen en bedrijven.

De nota bij het besluit verwijst naar een verdere invulling van het uitvoeringsbesluit op basis van de bevindingen in de pilootprojecten die beginnen te lopen vanaf september 2016. De raad heeft er in zijn advies over de tijdelijke projecten 'schoolbank op de werkplek' voor gepleit om maximaal gebruik te maken van de ervaringen daaruit, maar ziet dit niet haalbaar binnen het voorziene tijdsbestek.² Het decreet zal immers al van kracht zijn op het moment dat er nog maar één schooljaar verstreken is en een grondige evaluatie van de tijdelijke projecten dus onmogelijk is. De centrale vraag is dan ook hoe er al lessen kunnen getrokken worden uit de tijdelijke projecten op een moment dat ze nog in de opstartfase zitten. Een evaluatie van de tijdelijke projecten moet zeker een antwoord geven op volgende vragen:

- Wat is de rol van de sectorale partnerschappen en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren bij de kwaliteitsvolle invulling van het leertraject op de werkvloer?
- Zijn de standaardtrajecten werkbaar?

---

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over het statuut duaal leren](#), 17 maart 2016.

² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de tijdelijke projecten duaal leren: 'Schoolbank op de werkplek'](#), 18 februari 2016.

- Hoe wordt de rol van de trajectbegeleider best ingevuld? Wie bewaakt de realisatie van de onderwijsdoelstellingen?
- Is duaal leren voldoende aantrekkelijk voor de leerlingen, scholen, bedrijven?
- Draagt duaal leren ook effectief bij aan de maatschappelijke opdracht van het onderwijs? De Vlor blijft daarbij drukken op het belang van een brede vorming.

Het decreet en het ontwerpbesluit over het statuut duaal leren brengen verschillende contexten in één regelgevend kader onder, terwijl de contexten en behoeften van het huidige stelsel van leren en werken, de tijdelijke projecten en het duaal leren verschillend zijn. Daarom zoomt de Vlor in dit advies twee keer specifiek in op het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso).

3 Stageovereenkomsten

In de bijlage van het ontwerpbesluit worden de modelovereenkomsten voor een overeenkomst alternerende opleiding en een stageovereenkomst alternerende opleiding opgenomen. De Vlor kan zich deels vinden in die modelovereenkomsten, maar heeft een aantal opmerkingen die aanpassingen vragen aan de voorstellen.

3.1 Uniforme verzekeringsregeling

De Vlor vraagt een uniforme benadering van de verzekeringen van beide overeenkomsten. Nu is enkel de overeenkomst voor een alternerende opleiding duidelijk voor welke risico's de bedrijven moeten verzekeren. In de stageovereenkomst alternerende opleiding wordt er in het midden gelaten of de bedrijven dan wel de scholen dit moeten opnemen.

Aangezien het uitgangspunt voor duaal leren is dat het aandeel op de werkplek aanzienlijk groter is dan bij gewone stages, gaat de Vlor er van uit dat in de stageovereenkomst voor een alternerende opleiding dezelfde regeling gevolgd wordt als in de overeenkomst alternerende opleiding. De werkgever moet dus minstens de risico's tijdens de werkplekcomponent verzekeren. Deze redenering wordt ook gevoed door het feit dat een stagebegeleider en een preventie-adviseur geen verantwoordelijkheid dragen of bevoegdheid hebben over de veiligheid op de werkplek.

3.2 Specifieke situatie dbso

Voor een modulair opgebouwd en flexibel systeem zoals het dbso is het niet mogelijk een exacte einddatum te bepalen van een overeenkomst (artikel 2). Daarom stelt de raad voor een meer algemene bepaling op te nemen waarbij de afronding van het opleidingstraject centraal staat in plaats van een concrete datum.

Het is onduidelijk of de leerlingen van het dbso voltijds moeten werken tijdens de vakantie en hoe dit moet opgenomen worden in het uurrooster (artikel 5). Daarnaast zullen jongeren in sommige sectoren vakantie nemen buiten de schoolvakanties. Welke gevolgen heeft dit voor het volgen van de lessen?

3.3 Consequenties voor de actoren duidelijk in kaart brengen

De Vlor wil een passage opnemen in de overeenkomsten waarin de ondertekenaars verklaren dat ze op de hoogte zijn van de consequenties van de ondertekening. De raad stelt voor om die consequenties duidelijk in kaart te brengen voor alle betrokken partijen en ze op te nemen in addendum. Voor de leerling en zijn ouders gaat dat onder meer over de gevolgen voor de fiscaliteit, kinderbijslag, vakantiedagen, vakantiewerk en de regeling van woon-werkverkeer. Voor de ondernemingen gaat het over het al dan niet betalen van een vergoeding en/of woon-werkverkeer, de noodzaak aan een erkenning als leerbedrijf, de gevolgen voor een eenmanszaak als die instapt in duaal leren, ... Hiervoor is er een uniforme communicatie nodig op maat van de doelgroep. Deze verantwoordelijkheid kan niet doorgeschoven worden naar de scholen en centra.

3.4 Onduidelijkheid over sociale maribel oplossen

Voor 1 september 2016 moet er duidelijkheid zijn over de overeenkomst voor een alternerende opleiding, de deeltijdse arbeidsovereenkomst en de sociale maribel. Bepaalde delen van het traject zorgkundige kunnen gerealiseerd worden binnen sociale maribel, andere delen moeten lopen via een overeenkomst alternerende opleiding, maar er is slechts één overeenkomst per opleidingsjaar mogelijk. Deze regeling moet aangepast worden zodat jongeren vlot kunnen schakelen tussen verschillende contracten om al hun competenties te verwerven.

4 Kwaliteitsvolle werkplekken

4.1 Intersectorale kwaliteitsvereisten voor mentoren

In zijn adviezen over duaal leren benadrukte de Vlor telkens het belang van kwaliteitsvolle leerbedrijven. Duaal leren staat of valt bij het aanbieden van een kwaliteitsvolle werkplek omdat het leerproces voor een belangrijk deel verschoven wordt van de onderwijsinstelling naar de werkplek.

In het advies over het statuut duaal leren stelt de Vlor dat de criteria voor erkenning van een onderneming uitermate minimalistisch uitgewerkt zijn in het decreet, vooral op het vlak van begeleiding van de leerling en de vereisten ten aanzien van de mentoren.³ In het uitvoeringsbesluit wordt er op dat vlak geen stap verder gezet omdat de verantwoordelijkheid voor de professionalisering in artikel 3 gedelegeerd wordt naar de sectorale partnerschappen en het Vlaams Partnerschap Duaal Leren.

De Vlor vindt het goed dat er sectorspecifieke accenten kunnen gelegd worden bij de uitwerking van mentoropleidingen, maar pleit voor minimum een aantal vereisten voor alle mentoren over de sectoren heen. Omdat een belangrijk deel van het leerproces naar de werkplek wordt verschoven is het belangrijk dat alle mentoren over een aantal pedagogisch-didactische kwaliteiten beschikken. Het Vlaams Partnerschap Duaal Leren zou een belangrijke rol kunnen opnemen in het bepalen van die vereisten.

---

³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over het statuut duaal leren](#), 17 maart 2016, p. 6-7.

Tot slot ziet de raad een risico op belangenvermenging in de sectorale partnerschappen. Ze krijgen immers de bevoegdheid om:

- bedrijven te erkennen;
- de criteria voor de erkenning van de mentoren te bepalen;
- zelf de professionaliseringstrajecten van de mentoren te organiseren.

4.2 Complementaire rol mentoren en trajectbegeleiders

De uitbouw van duaal leren en kwaliteitsvolle werkplekken is een gedeelde verantwoordelijkheid van begeleiders van de school en de mentoren op de werkplek. De Vlor wil hier verder over nadenken en geeft al een paar contouren mee:

- De onderwijsinstelling is verantwoordelijk voor het opleidingstraject van de leerlingen en bewaakt de realisatie van het leerplan en het standaardtraject.
- De concrete trajectbegeleiding vraagt heel wat expertise zowel op het vlak van coördinatie en administratie als inhoudelijk. Die expertise is niet per se terug te vinden in één en dezelfde persoon.
- De taken van de trajectbegeleiding en de mentoren zijn complementair.
- Voorwaarde is wel dat de begeleider van de school de verzekering heeft dat hij op de werkvloer mag komen. Nu is die garantie er niet en krijgt de begeleider enkel toegang indien de werkgever toestemming geeft. De leertrajectbegeleiders van Syntra hebben deze garantie bijvoorbeeld wel.

4.3 Ook duaal leren in eenmanszaken

Aangezien er in een eenmanszaak geen werknemers verbonden zijn door een arbeidsovereenkomst, is het volgens de huidige formulering van artikel 4 in het ontwerpbesluit, onmogelijk dat er ook maar één jongere in opleiding kan aangenomen worden. De Vlor vraagt dan ook om dit artikel te herformuleren zodat duaal leren ook mogelijk is in eenmanszaken.

5 Beroepsmogelijkheden

In de commissie die zich moet uitspreken over een beroep tegen de niet-erkenning, opheffing of uitsluiting van een onderneming zijn er enkel vertegenwoordigers opgenomen van de interprofessionele sociale partners. De Vlor betreurt dit omdat het in de context van duaal leren, waar ondernemingen een belangrijke verantwoordelijkheid hebben voor het opleidingstraject, cruciaal is dat er betrokkenheid wordt voorzien vanuit de onderwijswereld.

De Vlor vindt het positief dat in de beroepsprocedure tegen de beëindiging van een overeenkomst alternerende opleiding of stageovereenkomst alternerende opleiding de mogelijkheid voorzien is om alle partijen te horen. Vanuit een bezorgdheid om de rechten van de leerling voldoende aan bod te laten komen, pleit de raad ervoor dat de leerling daarin kan ondersteund worden.

6 Leervergoeding

In zijn advies over het statuut duaal leren benadrukte de Vlor het belang van de leervergoeding: 'De aantrekkelijkheid van een overeenkomst wordt niet enkel door de leervergoeding bepaald, maar voor heel wat leerlingen is dit een belangrijke motivator. Zeker voor de meer kwetsbare groepen die nu oververtegenwoordigd zijn in systemen van leren en werken. De leervergoeding stimuleert daarnaast ook niet-arbeidsrijpe jongeren of jongeren uit onderwijs-welzijnstrajecten om de stap te zetten naar een alternerende opleiding.'⁴

6.1 Berekening leervergoeding

De Vlor kan zich vinden in een leervergoeding voor duaal leren die gekoppeld is aan het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen (GGMMI) dat stijgt met de studievoortgang en dat de rechten op kinderbijslag vrijwaart.

De raad is wel van oordeel dat jongeren die binnen de voltijdse leerplicht duaal leren volgen, recht hebben op een normale vakantieregeling. Daarom stelt hij voor om de overeenkomst op te schorten tijdens de zomervakantie. Dit zou ook betekenen dat jongeren het recht behouden om vakantiewerk te verrichten.

Tot slot vraagt de Vlor dat er uniforme afspraken gemaakt worden over de vergoeding van het woon-werkverkeer.

6.2 Overgangsmaatregelen nodig voor dbso

In het ontwerpbesluit wordt de leervergoeding gekoppeld aan een alternerende opleiding. Momenteel is die alternatie in het decreet leren en werken niet verplicht. Er zijn dbso-leerlingen die momenteel geen tewerkstelling vinden in de sector die het dichtst aansluit bij hun opleiding, maar wel relevante competenties kunnen verwerven in een andere sector. Omdat daar voortaan dus geen leervergoeding meer tegenover zou staan, vraagt de Vlor overgangsmaatregelen.

Voor de leerlingen van het huidige dbso betekent de voorgestelde berekeningswijze een daling van de leervergoeding. De Vlor vreest dat dit voor een kwetsbare groep jongeren een negatieve impact heeft op de motivatie. Een overgangsregeling zou dit kunnen voorkomen. Daarbij moet er onderzocht worden of de kinderbijslaggrens niet beter losgelaten wordt.

De berekeningswijze is gebaseerd op een lineaire studievoortgang die kan uitgedrukt worden in opleidingsjaren. Het dbso is echter modulair georganiseerd waardoor het helemaal niet duidelijk is hoe de leervergoeding in dat geval wordt berekend. De Vlor vraagt hierover dringend verduidelijking.

In de centra voor deeltijds onderwijs leeft er een grote bezorgdheid over de gevolgen van de nieuwe regelgeving op de huidige leerlingen van het dbso. De Vlor vraagt dan ook met aandring om op korte termijn de impact van het ontwerpbesluit op de verschillende overeenkomsten van het huidige stelsel van leren en werken in kaart te brengen. Een vereenvoudiging van de

---

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over het statuut duaal leren](#), 17 maart 2016, p. 4.

overeenkomsten is belangrijk, maar er zullen overgangsmaatregelen nodig zijn om de huidige doelgroep aan boord te houden. De raad heeft heel concrete vragen over de contracten voor de individuele beroepsopleiding voor het deeltijds onderwijs (IBO-DO) en leefloners die onder artikel 60 werken, maar vraagt dat mogelijke problemen met de huidige overeenkomsten systematisch in kaart wordt gebracht.

6.3 Leervergoeding bestemd voor de leerling

Artikel 6 van de overeenkomst alternerende opleiding bepaalt dat de leervergoeding in principe wordt betaald aan de leerling 'behoudens verzet van de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige leerling'. Deze regeling is correct, maar door ze expliciet op te nemen in de overeenkomst denkt de Vlor dat er meer ouders zullen gewezen worden op deze mogelijkheid. Omdat de leervergoeding in de eerste plaats aan de leerling toekomt, pleit de raad er dan ook voor om die passage te schrappen uit de overeenkomst, maar wel te behouden in artikel 11 van het besluit.

Patrice Caremans
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Luc De Man
voorzitter Raad Secundair Onderwijs